

305296 - در فکر سقط جنین بوده و دچار خون ریزی شده اما به فکر درمان نبوده و سپس کودک به شکل طبیعی به دنیا آمده و بعد از ده روز از دنیا رفته است. آیا باید خسارت بدهد؟

سوال

من دچار خون ریزی بودم و این خون ریزی به مدت شش ماه ادامه داشت و در این مدت گاه دارو می‌خوردم و گاه سهل انگاری می‌کردم تا آن‌که پزشکم را عوض کردم و دکتر بعدی به من گفت من زایمان زودهنگام خواهم داشت، و عملاً دو روز بعد به شکل طبیعی زایمان کردم و کودکم از مشکلاتی چند رنج می‌برد و بعد از چند روز از دنیا رفت. اکنون احساس گناه دارم که آیا چیزی بر گردن من است؟ چون بعضی به من گفتند که من مرتکب قتل شده‌ام و باید کفاره و دیه بدهم. لطفا راهنمایی‌ام کنید، بارک الله فیکم.

پاسخ مفصل

الحمدلله.

اگر قضیه چنین است که گفتید و کودک شما به شکل طبیعی به دنیا آمده و سپس بعد از ده روز از دنیا رفته چیزی بر گردن شما نیست.

این‌که به فکر سقط جنین بوده‌اید - چنان‌که در عنوان سؤال شما آمده - چیزی بر آن مترتب نمی‌شود؛ زیرا پیامبر - صلی الله علیه وسلم - می‌فرماید: «الله از آن‌چه امت من در درون خود احساس می‌کنند تا وقتی که به زبان نیاورند یا آن را عملی نکنند، درگذشته است» به روایت بخاری (۲۵۲۸) و مسلم (۱۲۷).

اهمال در استفاده از دارو موجب ضمان و خسارت نیست، زیرا استفاده از دارو نزد جمهور علما واجب نیست بلکه مستحب یا مباح است زیرا ممکن است دارو اثر کند یا نکند.

شیخ الاسلام ابن تیمیه - رحمه الله - می‌گوید: «اما استفاده از دارو نزد جمهور علمای امت واجب نیست، بلکه گروهی کمی آن را واجب دانسته‌اند، چنان‌که تعدادی از اصحاب شافعی و احمد گفته‌اند» (مجموع الفتاوی: ۲۴ / ۲۶۹).

در «فتاوی اللجنة الدائمة» (۴۰۴ / ۲۱) آمده است: «من در ماه نهم باردار بودم و احساس درد کردم که باعث شد به بیمارستان بروم و پزشک متخصص به من گفت که باید برای نجات جنین عمل جراحی فوری سزارین انجام بدهم زیرا تولد طبیعی ممکن نیست. من این عمل را نپذیرفتم ولی پزشک به من گفت اگر با این عمل فوری موافقت نکنم جنین در معرض

خطر قرار خواهد گرفت و شاید بمیرد و عملاً نیز پس از چند روز کودک در شکم من از دنیا رفت.

اکنون آیا من گناهکارم و آیا به سبب این‌که با آن عمل که می‌توانست بنابر سخن پزشکان به مشیت خداوند جنین را از مرگ نجات دهد موافقت نکردم خودم را باید سبب مرگ او بدانم؟ و آیا به سبب این باید کفاره بدهم و دو ماه پی در پی روزه شوم؟

پاسخ: اگر قضیه چنان است که در سؤال بیان کرده‌اید در وفات این جنین هیچ تقصیری متوجه شما نیست زیرا ترک این عمل جراحی نوعی کوتاهی در زنده ماندن جنین و سبب مرگ او به حساب نمی‌آید.

زیرا عمل جراحی چنان‌که آن پزشک گفته ممکن بود موفق نمی‌شد و اصل بر براءت ذمه است. والحمدلله.

وبالله التوفيق وصلى الله على نبينا محمد وآله وصحبه وسلم».

در نتیجه چیزی بر گردن شما نیست.

والله اعلم.